

Ten geleide

De rekenkamerbrief van Rekenkamercommissie Koggenland aangaande Informatiebeveiliging van de SSC DeSom is op 13 september 2022 verstuurd naar alle raadsleden van Koggenland. Ook is de brief gepubliceerd via de webpagina van de Rekenkamercommissie waarmee de brief voor iedereen toegankelijk is: <https://www.koggenland.nl/rekenkamercommissie>

Per abuis is de brief niet aangemeld op de Lijst Ingekomen Stukken (LIS) en kon de gemeenteraad derhalve geen formele afhandeling betrachten. Daarom is de brief hierbij alsnog geplaatst op deze LIS.

Onderwerp: Informatiebeveiliging van de SSC DeSom

Koggenland, 12-09-2022

Geachte leden van de gemeenteraad,

De rekenkamercommissie van de gemeenten Medemblik en Opmeer (hierna: RKMO) heeft onderzoek laten uitvoeren naar het informatieveiligheidsbeleid in beide gemeente. Daarbij is ook SSC DeSom door de firma Hoffmann Bedrijfsrecherche BV (hierna: Hoffmann) onderzocht.

Omdat Koggenland afhankelijk is van de diensten van SSC DeSom en vanwege de zwaarte van bevindingen van de RKMO hebben wij besloten u op korte termijn te informeren. Eerst leggen we in deze brief uit wat SSC DeSom is en welke doelstellingen zij hebben in deze samenwerking, daarna vatten wij de conclusies en aanbevelingen van de RKMO en Hoffmann samen. Vanwege het mogelijke risico dat ook de gemeente Koggenland loopt, geven wij u een aantal aandachtspunten mee bij de eventuele behandeling van dit onderwerp in uw gemeenteraad.

SSC DeSom

Koggenland neemt samen met de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Stede Broec, Opmeer, Medemblik en het samenwerkingsverband WerkSaam WF deel in SSC DeSom. SSC DeSom is een Shared Service Center, dat zich richt op ICT-diensten. De doelstellingen van deze samenwerking zijn:¹

- Borgen van de continuïteit en betrouwbaarheid.
- Verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening.
- Verhogen van de efficiency.
- Regie op specialistische kennis.
- Optimaliseren van uitvoeringsaspecten.
- Financiële voordelen door o.a. gezamenlijke inkoop.
- Verhogen van de verander- en innovatiekracht.
- Minder meerkosten.
- Op langere termijn meer mogelijkheden tot verdere vormen van ICT-samenwerking.

Conclusies over SSC DeSom

De RKMO trekt twee conclusies over SSC DeSom. Deze conclusies hebben wij aangevuld met bevindingen uit de rapportage van Hoffmann:

1. Het onderzoeksbureau heeft voor SSC De Som geen afschrift van ISO-certificering in de gemeenten Medemblik en Opmeer aangetroffen. De beveiliging was niet op orde. Hoffmann heeft kunnen inbreken in de systemen. Het ontbrak aan multifactorauthenticatie (MFA), waardoor het mogelijk was om toegang te krijgen tot de webapplicatie 'webmail.SSC DeSom.nl' met het zwakke wachtwoord 'Welkom01'. Daarnaast zijn wachtwoorden aangetroffen in de mailbox van SSC DeSom. Hoffman is erin geslaagd om ongeautoriseerd volledige controle te krijgen over de systemen van SSC DeSom en de systemen van de deelnemende gemeenten, waaronder de gemeente Koggenland. Waar Shared Service Center De Som zorgen uit handen zou moeten nemen, noemen meerdere medewerkers SSC DeSom juist als een risico als het gaat om het gebrek aan eigen regie en consensus in de besluitvorming bij het doorvoeren van maatregelen.
2. De samenwerking met andere gemeenten binnen SSC DeSom - met verschillende prioritering tussen verschillende gemeenten - leidt tot trage besluitvorming, gebrek aan regie en kan daardoor leiden tot extra risico's.

Hoffmann heeft de kritieke kwetsbaarheden onmiddellijk met DeSom gedeeld na constatering.

Aanbeveling aan de gemeenteraden ten aanzien van SSC DeSom

¹ <https://www.sscdesom.nl/over-desom/>, geraadpleegd op 9 september 2022

De RKMO laat deze conclusies volgen met de aanbeveling: *Eis van SSC DeSom dat zij alle relevante certificaten, normeringen en Service Level Agreement hebben en houden. Neem hierin de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid die de eigen gemeente ook heeft. Overweeg, als SSC DeSom niet aan deze eis kan of wil voldoen, een andere partner te zoeken voor de taken die bij SSC DeSom zijn belegd.*

Hoffmann adviseert de gemeenten een risicoanalyse uit te voeren om in kaart te brengen welke risico's er beheerst worden door DeSom en welke niet. Op deze manier kan een risicobeoordeling plaatsvinden en gekozen worden voor de juiste maatregelen.

Wat zijn de mogelijke risico's voor de gemeente Koggenland en haar burgers

Hoffmann wijst op het risico dat persoonlijke en gevoelige informatie van de gemeente door een kwaadwillende kan worden gestolen of dat een ransomware group de data gijzelt. Dat laatste scenario heeft zich al eerder voorgedaan bij de gemeente Hof van Twente (2020) en de gemeente Buren en Neder-Betuwe(2022), aldus Hoffmann.

Recente besluitvorming

Op 20 juni 2022 heeft de gemeenteraad van Koggenland besloten een negatieve zienswijze te geven bij de jaarrekening 2021, de voorjaarsrapportage 2022 en de begroting en begrotingswijziging 2023 van SSC DeSom. Tevens heeft de raad unaniem de motie aangenomen over SSC DeSom als ICT partner. Daarbij heeft de raad het college onder meer verzocht om in kaart te brengen in hoeverre de doelstellingen, uitgangspunten en randvoorwaarden nog up-to-date zijn, de eisen aan ICT infrastructuur en dienstverlening waaronder cybersecurity opnieuw in kaart te brengen, en te onderzoeken of de dienstverlening van SSC De Som passend is. De deadline van de afhandeling is gesteld op 31 december 2022.²

Met het memo van 7 september 2022 heeft de burgemeester de gemeenteraad geïnformeerd over de consequenties van de negatieve zienswijze op de begroting 2023 van de SSC DeSom. Bij een onveranderde zienswijze van Koggenland komt SSC DeSom onder financieel toezicht van de provincie Noord-Holland te staan en wordt de slagvaardigheid van SSC DeSom zeer beperkt. Het college acht dit zeer onwenselijk, gelet op de huidige issues rondom informatiebeveiliging bij SSC DeSom en acties die daarbij hoognodig zijn.³

Het is positief dat het college bekend is met de informatiebeveiligingsproblemen bij SSC DeSom en daar uw raad ook actief over informeert.

Aandachtspunten gemeenteraad Koggenland

Met deze brief willen wij u enkele aandachtspunten meegeven vanuit uw controlerende en kaderstellende rol, waarbij het ons raadzaam lijkt dat u daarover in gesprek gaat met het college en eventueel om extra informatie vraagt.

Het college spreekt over 'de huidige issues rondom informatiebeveiliging'. Dat roept bij ons de vraag op of het college ook bekend is met de andere problemen die door RKMO en het onderliggende rapport van Hoffmann worden geschetst, waaronder de samenwerking tussen de deelnemers en de mogelijk gevolgen voor het snel doorvoeren van de juiste maatregelen.

Het RKMO rapport is van recente datum (30 augustus 2022). Uit het rapport van Hoffmann blijkt dat de penetratietesten hebben plaatsgevonden in de periode van 1 maart 2022 tot 4 mei 2022. Hoffman stelt in het rapport dat het de kritieke kwetsbaarheden onmiddellijk met SSC DeSom heeft gedeeld na constatering.⁴ De vraag die dit bij ons oproept is op welk moment SSC DeSom deze bevindingen heeft gedeeld met het college van B&W van Koggenland? En welke activiteiten het college van B&W en SSC DeSom gezamenlijk sindsdien hebben ondernomen om de mogelijke risico's voor burgers en de gemeente in kaart te brengen en te mitigeren.

Tot slot

Voor aanstaande donderdag 15 september 2022 staat het rapport van de RKMO op de agenda van de gemeenteraad van [Opmeer](#) (agendapunt 4). Tevens zal die gemeenteraad spreken over het

² Besluitenlijst gemeenteraad 20 juni 22 en lijst moties presidium 12 september 2022.

³ Burgemeester, Memo Begroting 2023 en SSC DeSom, 7 september 2022.

⁴ Hoffmann, Bestuurlijk rapport Informatiebeveiliging Gemeente Medemblik, ongedateerd, p.12, 29

Strategisch Gemeentelijke Informatiebeveiligingsbeleid (agendapunt 5). Wij kunnen ons voorstellen dat deze besprekingen ook voor u van belang zijn.

Wij hebben deze brief tegelijkertijd verstuurd aan het college van B&W.

Met vriendelijke groet,

Rekenkamercommissie Koggenland

Bijlagen: rapportages rekenkamercommissie van de gemeenten Medemblik en Opmeer, 30 augustus 2022